

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
ההקשר הרחב שלך סיפור האגדה בתלמוד הבבלי – חלק א
ד"ר יונתן פיינטוך | המחלקה לתלמוד

The wide context of the Aggadic story in the Babylonian | 09-0761-01
Talmud – part 1

הרצאה	סוג הקורס:
2 (1 ש"ש)	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
א'	סמסטר:
רביעי, 16:00	יום ושעה:
_____	שעת קבלה:
tani700@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

התלמוד הבבלי הוא מן הספרים המרכזיים של ספרות חז"ל. אחד המאפיינים הייחודיים של ספרות חז"ל בכלל והתלמוד הבבלי בפרט הוא שילובן של אגדות בהקשרים רחבים יותר, שמכילים גם סוגי חומרים אחרים ומגוונים. מתוך העיון בסוגיות שונות בתלמוד נלמד להכיר את האופנים השונים שאגדה משולבת בהקשרה הרחב בסוגיות הבבלי, ואת תפקידן של אגדות בתלמוד זה.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו את סוגי האגדה החז"ליים השונים שמשולבים בתלמוד הבבלי, ואת אופני השילוב השונים.
2. הלומדים יכירו וידעו לזהות את עיצובה הספרותי של האגדה החז"לית, ותרומתו לפרשנות האגדות ולהבנת המסר שלהם.
3. הלומדים יכירו את תפקידם של תכנים אגדיים בסוגיות הלכתיות בתלמוד הבבלי, והשפעות שונות שלהם על הקשרן הרחב באותן סוגיות.

מיומנויות

1. הלומדים ילמדו לזהות את סוגי החומרים והז'אנרים השונים בסוגיות התלמוד הבבלי.
2. הלומדים ינתחו סיפור תלמודי ויגדירו את דרכי עיצוב ספרותי שונות בסיפור התלמודי.
3. הלומדים יוכלו לנתח את הזיקה ההדדית בין האגדה וההלכה בסוגיה התלמודית.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

הלמידה הפעילה במהלך כל הקורס תכלול לימוד של טקסטים בחברותות וקבוצות, שיתוף הכיתה בזיהוי העיצוב הספרותי והתמות של הסיפורים כפי שעלה בלימוד בחברותות, השתתפות פעילה בדיונים (באמצעות סבבים) על משמעות הטקסטים תוך הבעת עמדה, והגשת שתי מטלות כתובות עם התייחסות לטקסטים מאלה שיילמדו בקורס. ההערכה התהליכית/מעצבת תתבטא בהגשת מטלה כתובה, לאחר כמחצית מהסמסטר, שבה הלומדים יידרשו להתייחס לשאלות העמקה והבעת עמדה בנוגע לטקסטים שנלמדו.

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מבוא כללי לתלמוד הבבלי		הבלין, מסורת התורה שבעל פה, עמ' 428-420	
2	מבוא לסוגיה ההלכתית בתלמוד הבבלי		פרידמן, 'על דרך חקר הסוגיה'	
3	'האגדה שבהלכה' – פרשנות רעיונית בהלכה של חז"ל			
4	מבוא כללי לסיפור האגדה בספרות חז"ל		Rubenstein, Talmudic Stories, 1-14	
5	סיפור האגדה החז"לי – היסטוריה או ספרות?		Rubenstein, Talmudic Stories, 15-33	
6	גישות שונות לסיפור האגדה בתלמוד		מאיר, 'השפעת מעשה העריכה'	
7	מבנים שונים של סיפורים בחז"ל, ותרומתם לתמות ולמסרים		פרנקל, סיפור האגדה, 88-107	
8	כפל משמעות ותרומתו לפרשנות הסיפור ולמסר שלו; משחקי מילים ולשון נופל על לשון, ותרומתם לפרשנות הסיפור ולמסר שלו		פרנקל, סיפור האגדה, 174-197	
9	מילים מנחות וחזרה בסיפור האגדה ותרומתן לעיצוב הדמויות והתמות		Feintuch, 'External Appearance'	
10	השימוש באלוזיות ובמקבילות בתוך ספרות חז"ל בסיפור האגדה בבבלי		Rubenstein, 'Context and Genre'	
11	מקבילות והקשרים מקראיים במעשי חכמים		שושני, 'רשב"י'	
12	סיפור רב אסי ואמו 1 – השוואת מקבילות בבבלי ובירושלמי ותרומתה לקריאת הסיפור		Rovner, 'Rav Assi'	
13	סיפור רב אסי ואמו 2 – השתלבות הסיפור בסוגיה ההלכתית של כיבוד אב ואם		Rovner, 'Rav Assi'	
14	סיכום וחזרה			

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
70% מהציון הסופי	מבחן מסכם בסוף הסמסטר
30% מהציון הסופי	הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר עם התייחסות אישית לטקסט שנלמד בכיתה

דרישות הקורס

- נוכחות ב-85% מההרצאות לפחות.
- השתתפות פעילה בדיונים בכיתה.
- הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר.
- מבחן מסכם בציון מינימלי של 60.

דרישות קדם

אין דרישות קדם.

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה

1. ש"ז הבלין, מסורת התורה שבעל פה: יסודותיה, עקרונותיה והגדרותיה, ירושלים, תשע"ב
2. ע' מאיר, 'השפעת מעשה העריכה על השקפת העולם של סיפורי האגדה', טורא ג (1994), 67-84
3. ע' מאיר, 'הסיפור תלוי ההקשר בתלמוד', בקורת ופרשנות 20 (תשמ"ה), עמ' 103-119
4. ע' מאיר, סוגיות בפואטיקה של סיפורי חז"ל, תל אביב 1993.
5. ל' מוסקוביץ, 'לדרכי שילובן של אגדות בירושלמי – בירורים ראשוניים', אסופות י"א (תשנ"ח), עמ' קצ"ז-ר"ט
6. ש"י פרידמן, 'על דרך חקר הסוגיא' (מבוא ל'פרק האשה רבה בבבלי'), מחקרים ומקורות א' (בעריכת ח"ז דימיטרובסקי), ניו-יורק, תשל"ח, עמ' 283-321

7. ש"י פרידמן, 'לאגדה ההיסטורית בתלמוד הבבלי', ספר הזכרון לשאול ליברמן (בעריכת: ש"י פרידמן), ניו יורק, תשנ"ג, עמ' 164-119
8. י' פרנקל, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד תשמ"א
9. י' פרנקל, דרכי האגדה והמדרש, גבעתיים תשנ"א
10. י' פרנקל, מדרש ואגדה, תל-אביב תשנ"ז
11. י' פרנקל, סיפור האגדה – אחדות של תוכן וצורה, תל-אביב, תשס"א
12. י' פרנקל, 'האגדה שבמשנה', מחקרי תלמוד ג', ירושלים, תשס"ה, 683-655
13. ג' רובנשטיין, 'סיפור תנורו של עכנאי: ניתוח ספרותי', בתוך: הגיון ליונה (בעריכת: י' לוינסון, י' אלבוים וג' חזן-רוקם), ירושלים, תשס"ז, עמ' 478-457
14. Y. Feintuch, 'External Appearance versus Internal Truth: The Aggadah of Herod in Bavli Bava Batra', *AJS Review* 35 (2011), 85-104
15. Y. Feintuch, 'Uncovering Covert Links between Halakha and Aggada in the Babylonian Talmud - The Talmudic Discussion of the Yom Kippur Afflictions (bYoma)', *AJS Review* 40 (2016), pp. 17-32
16. J. Rubenstein, *Talmudic Stories, Narrative Art, Composition, and Culture*, Baltimore & London, 1999
17. J. Rubenstein, 'Context and Genre: Elements of a Literary Approach to the Rabbinic Narrative', *How Should Rabbinic Literature Be Read in the Modern World?* (Ed. M. A. Krauss), Piscataway, 2006, pp. 137–165
18. J. Rubenstein, *Stories of the Babylonian Talmud*, Baltimore, 2010
19. J. Rovner, 'Rav Assi Had This Old Mother: The Structure, Meaning, and Formation of a Talmudic Story', *Creation and Composition; the Contribution of the Bavli Redactors (Stammim) to the Aggada* (Ed. J. L. Rubenstein), Tübingen, 2005, pp. 101-124

קריאת חובה:

1. Rubenstein, Talmudic Stories, 1-33

2. מאיר, 'השפעת מעשה העריכה'

3. פרנקל, 'האגדה שבמשנה'